

**Małopolski Konkurs Języka Polskiego
dla uczniów szkół podstawowych
w roku szkolnym 2019/2020**

/kod ucznia/

24 lutego 2020 r.

**KURATORIUM OŚWIATY
W KRAKOWIE**

Wobec Natury

Etap wojewódzki: „Czyńcie sobie ziemię poddaną...”

Droga Uczestniczko, Drogi Uczestniku Małopolskiego Konkursu Języka Polskiego!

Na początek gratulujemy Ci zakwalifikowania się do etapu wojewódzkiego. Dziś proponujemy Ci namysł nad biblijnym nakazem „Czynienia sobie ziemi poddaną”. Człowiek w swojej długiej historii różnie rozumiał i na różne sposoby realizował to biblijne wezwanie.

Zdobytą podczas czytania lektur wiedzę wzbogać własnymi refleksjami o współczesnym świecie i wykorzystaj w trakcie rozwiązywania zadań. Nie używaj korektora ani zmazywalnych przyborów piśmiennych. Błędna odpowiedź przekreśl.

Na rozwiązanie wszystkich zadań masz 120 minut. Możesz uzyskać 70 punktów.

Życzymy Ci powodzenia!

Organizatorzy

Liczba uzyskanych punktów: _____

miejsce na metryczkę ucznia

Punktacja

zadanie	liczba punktów			kody członków komisji sprawdzającej
	możliwych do uzyskania	uzyskanych	po weryfikacji	
1.	3			
2.	4			
3.	3			
4.	10			
5.	4			
6.	7			
7.	15			
8.	24			
suma	70			

.....
/imię i nazwisko Przewodniczącego Komisji/

.....
/podpis/

Poniżej prezentujemy trzy teksty: dekalog średniowiecznego zakonnika-filozofa oraz fragmenty encykliki papieża Franciszka i odczytu noblowskiego Olgi Tokarczuk. Przeczytaj je uważnie i wykonaj zadania z nimi związane. Wnioski i przemyślenia z ich lektury wykorzystaj także w zadaniu 8.

1.

Dekalog św. Franciszka z Asyżu

1. Bądź człowiekiem pośród stworzenia, bratem między braćmi.
2. Odnos się z miłością i czcią do wszystkich istot stworzonych.
3. Ziemia została ci powierzona jako ogród; zarządzaj nią mądrze.
4. Z miłości do siebie samego troszcz się o człowieka, zwierzęta, rośliny, o wody i powietrze, aby ziemia nie została ich pozbawiona.
5. Używaj rzeczy oszczędnie, ponieważ marnotrawstwo nie zapewni przyszłości.
6. Twoim zadaniem jest odsłaniać tajemnice pożywienia w taki sposób, ażeby życie karmiło się życiem.
7. Rozwiąż węzeł przemocy, abyś zrozumiał, jakie są prawa życia i istnienia.
8. Pamiętaj, że stworzenie nie odzwierciedla twojego tylko podobieństwa, lecz jest wyobrażeniem Najwyższego Boga.
9. Ścinając drzewo, pozostaw jego pęd, aby całkiem nie zniszczyć jego życia.
10. Z szacunkiem stąpaj po kamieniach, bo każda rzecz ma swoją wartość.

Tekst napisany na podstawie pism franciszkańskich przez o. Gianmario Polidoro.

2.

Encyklika papieża Franciszka

Laudato si'

1. *Laudato si', mi' Signore – Pochwalony bądź, Panie mój*, śpiewał święty Franciszek z Asyżu. W tej pięknej pieśni przypomniał, że nasz wspólny dom jest jak siostra, z którą dzielimy istnienie, i jak piękna matka, biorąca nas w ramiona: «Pochwalony bądź, mój Panie, przez siostrę naszą, matkę ziemię, która nas żywi i chowa, wydaje różne owoce z barwnymi kwiatami i trawami»¹.

2. Ta siostra protestuje z powodu zła, jakie jej wyrządzamy nieodpowiedzialnym wykorzystywaniem i rabunkową eksploatacją dóbr, które Bóg w niej umieścił. Dorastaliśmy myśląc, że jesteśmy jej właścicielami i rządcami uprawnionymi do jej ograbienia. Przemoc, jaka istnieje w ludzkich sercach zranionych grzechem, wyraża się również w objawach choroby, jaką dostrzegamy w glebie, wodzie, powietrzu i w istotach żywych. Z tego względu wśród najbardziej zaniedbanych i źle traktowanych znajduje się nasza uciskana i zdewastowana ziemia, która «jęczy i wzdycha w bólach rodzenia» (Rz 8, 22). Zapominamy, że my sami jesteśmy z prochu ziemi (por. Rdz 2, 7). Nasze własne ciało zbudowane jest z pierwiastków naszej planety, jej powietrze pozwala nam oddychać, a jej woda ożywia nas i odnawia.

http://w2.vatican.va/content/dam/francesco/pdf/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si_pl.pdf /dostęp 01.02.2020/

¹ *Pieśń słoneczna albo pochwała stworzeń: Fonti Francescane (FF) 263*; wyd. polskie: *Źródła franciszkańskie*, Kraków 2005, s. 348.

3.

Olga Tokarczuk

Czuły narrator

Tworzenie opowieści jest niekończącym się ożywianiem, nadawaniem istnienia tym wszystkim okrucuchom świata, jakimi są ludzkie doświadczenia, przeżyte sytuacje, wspomnienia. Czułość personalizuje to wszystko, do czego się odnosi, pozwala dać temu głos, dać przestrzeń i czas do zaistnienia, i ekspresji. To czułość sprawia, że imbryk zaczyna mówić.

Czułość jest tą najskromniejszą odmianą miłości. To ten jej rodzaj, który nie pojawia się w pismach ani w ewangeliach, nikt na nią nie przysięga, nikt się nie powołuje. Nie ma swoich emblematów ani symboli, nie prowadzi do zbrodni ani zazdrości.

Pojawia się tam, gdzie z uwagą i skupieniem zagłębiamy w drugi byt, w to, co nie jest „ja”.

Czułość jest spontaniczna i bezinteresowna, wykracza daleko poza empatyczne współodczuwanie. Jest raczej świadomym, choć może trochę melancholijnym, współdzieleniem losu. Czułość jest głębokim przejściem się drugim bytem, jego kruchością, niepowtarzalnością, jego nieodpornością na cierpienie i działanie czasu.

Czułość dostrzega między nami więzi, podobieństwa i tożsamości. Jest tym trybem patrzenia, które ukazuje świat jako żywy, żyjący, powiązany ze sobą, współpracujący, i od siebie współzależny.

Literatura jest właśnie zbudowana na czułości wobec każdego innego od nas bytu. To jest podstawowy psychologiczny mechanizm powieści. Dzięki temu cudownemu narzędziu, najbardziej wyrafinowanemu sposobowi ludzkiej komunikacji, nasze doświadczenie podróży

poprzez czas i trafia do tych, którzy się jeszcze nie urodzili, a którzy kiedyś sięgną po to, co napisaliśmy, co opowiedzieliśmy o nas samych i o naszym świecie.

Nie mam pojęcia, jak będzie wyglądało ich życie, kim będą. Często o nich myślę z poczuciem winy i wstydu.

Kryzys klimatyczny i polityczny, w którym dzisiaj próbujemy się odnaleźć i któremu pragniemy się przeciwstawić, ratując świat, nie wziął się znikąd. Często zapominamy, że nie jest to jakieś fatum i zrządzenie losu, ale rezultat bardzo konkretnych posunięć i decyzji ekonomicznych, społecznych i światopoglądowych (w tym religijnych). Chciwość, brak szacunku do natury, egoizm, brak wyobraźni, niekończące się współzawodnictwo, brak odpowiedzialności sprowadziły świat do statusu przedmiotu, który można ciąć na kawałki, używać i niszczyć.

Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią.

<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html>

/dostęp 01.02.2020/

Zadanie 1. (0-3)

Sformułuj trzy problemy / tematy, które są obecne we wszystkich przytoczonych wyżej tekstach. Nie cytuj!

*

*

*

Zadanie 2.

a) (0-2) Na podstawie biblijnej historii o potopie wyjaśnij, dlaczego Bóg zesłał taką karę na ziemię. Zastosuj konstrukcję z imiesłowowym równoważnikiem zdania.

b) (0-1) Wyjaśnij, z kim po potopie Bóg zawarł przymierze, i przedstaw, do czego zobowiązał się On sam oraz do czego zobowiązał drugą stronę.

c) (0-1) Napisz, co było znakiem przymierza i podaj dwa symboliczne znaczenia znaku.

Zadanie 3. (0-3)

Przywołując dwie konkretne informacje o świecie współczesnym, oceń, czy człowiek wy-
ciągnął wnioski z lekcji potopu. Zbuduj cztero- pięciozdaniową wypowiedź.

Zadanie 4. (0-10)

„Czyńcie sobie ziemię poddaną...”

W jaki sposób i w jakim celu wskazani niżej bohaterowie realizowali biblijny nakaz? Oceń
ich postawę.

Mały Książę

opis sposobu – _____

cel – _____

ocena postawy bohatera – _____

Piękny Smith / Piękniś

opis sposobu – _____

cel – _____

ocena postawy bohatera – _____

Weedon Scott

opis sposobu – _____

cel – _____

ocena postawy bohatera – _____

Jo Mitch

opis sposobu – _____

cel – _____

ocena postawy bohatera – _____

podmiot liryczny z wiersza *Zwierzęta cyrkowe*

opis sposobu – _____

cel – _____

ocena postawy podmiotu lirycznego – _____

Zadanie 5.

Oto encyklopedyczna informacja na temat filmu *Avatar*.

a) (0-2) Zapisz słownie liczebniki.

Avatar to zrealizowany z wielkim rozmachem film Jamesa Camerona. Jego budżet to 237 _____ milionów dolarów, co daje mu 3 _____ miejsce pod tym względem w historii kina. *Avatar* został wykonany w 2 _____ technikach: tradycyjnej 2D i 3D. Zdjęcia do filmu powstały w 2007 _____ roku. Obraz zachwyca stroną wizualną, aktualną problematyką oraz fascynacją rodzącą się między 2 _____ pochodzących z różnych światów bohaterów.

(na podstawie: www.filmweb.pl/Avatar)

b) (0-2) Nazwij rodzaje użytych w tekście liczebników.

237 – liczebnik _____

3 – liczebnik _____

2 – liczebnik _____

2007 – liczebnik _____

2 – liczebnik _____

Przeczytaj uważnie fragment piosenki z filmu *Pocahontas* i wykonaj zdania z nim związane.

Judy Kuhn

Kolorowy wiatr

Ty masz mnie za głupią dzikuskę,
Lecz choć cały świat zwiedziłeś,
Zjeździłeś wzdłuż i wszerz
I mądry jesteś tak,
Że aż słów podziwu brak,
Dlaczego – powiedz mi tak
Mało wiesz? [...]

Jesteśmy połączonym z sobą światem,
A natura ten krąg życia wprawia w ruch.

Do chmur każde drzewo się pnie,
Skąd to wiedzieć masz, skoro ścinasz je?

<https://teksciory.interia.pl/edyta-gorniak-kolorowy-wiatr-tekst-piosenki,t,232111.html> /dostęp 01.02.2020/

Zadanie 6.

a) (0-2) Uzasadnij, że przytoczony fragment piosenki oraz film Jamesa Camerona *Avatar* poruszają te same problemy.

b) (0-5) Odwołując się do trzech konkretnych scen z filmu *Avatar*, wyjaśnij, co to znaczy być w „wiecznym życia kręgu”.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines, typical of notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Zadanie 7. (0-15)

Sim Lolness w swojej rozprawie „o pokrzewkach czarnolbistych twierdził, że gdzieś we wszechświecie, poza drzewem, istnieją inne grzedy”. Wyobraź sobie, że Tobi, żyjąc poza drzewem, postanowił napisać drugą część rozprawy.

W imieniu Tobiego zredaguj fragment książki, w której przedstawisz Paździerców, ich wygląd, ubiór, środowisko i sposób życia, zwyczaje, stosunek do swoich i obcych. Praca musi liczyć co najmniej 150 słów.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

Już za chwilę to Wy, Młodzi, będziecie władcami Ziemi. Przygotuj przemówienie skierowane do swoich rówieśników. Przedstaw w nim różne sposoby sprawowania władzy nad światem, ich możliwe konsekwencje oraz przekonaj do wyboru drogi, którą uważasz za właściwą.

- **odwołaj się do co najmniej trzech lektur z różnych etapów konkursu,**
- **odwołaj się do co najmniej trzech zacytowanych w tym arkuszu tekstów,**
- **zastosuj co najmniej sześć różnych środków retorycznych.**

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Brudnopis

[illegible]

[illegible]